

Te hard gewerkt, te lang gewacht

Per ongeluk kinderloos

ZE HEBBEN HET NIET ZO GEPLAND. HET IS ZO GELOPEN. EEN KIND WAS NIET TE COMBINEREN MET HUN WERK. ZE HADDEN NOG NIET DE JUISTE PARTNER. ZE WISTEN NIET WAT DE RISICO'S WAREN VAN UITSTEL. NU IS HET TE LAAT. PER ONGELUK KINDERLOOS.

tekst **Florentine van Lookeren Campagne** fotografie **Duco de Vries**

D

Dan ziet ze de tabel. Dat nauwelijks zichtbare streepje dat de vruchtbaarheid van vrouwen ouder dan 41 aan geeft.

Ze is even stil.

'Dan wil ik verdomme dat streepje zijn.'

Per ongeluk

Twintig procent van de volwassen Nederlandse bevolking is kinderloos. Lange tijd dacht men dat die mensen daar bewust voor hadden gekozen. Maar dat klopt niet. Tachtig procent van de kinderlozen is min of meer per ongeluk kinderloos geëindigd, zegt onderzoeker Renske Keizer (26) van de Erasmus Universiteit Rotterdam, die onlangs op dit onderwerp promoveerde. Slechts tien procent van de kinderlozen heeft er echt bewust voor gekozen om geen kinderen te krijgen. De overige tien procent wist al jong dat zij fysiek geen kinderen kon krijgen.

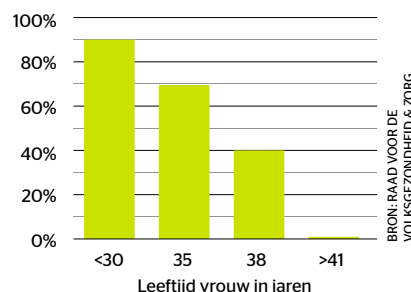
'Niet de goede partner gevonden' is een veelgehoorde reden om geen kinderen te krijgen. Maar dat is niet de enige reden. Het is een samenspel van factoren waarbij werk ook een belangrijke rol speelt, zo blijkt uit het onder-

zoek van Keizer. 'Tachtig procent van de Nederlanders krijgt wel kinderen. Dat is de norm. Aan ouders wordt zelden de vraag gesteld waarom zij kinderen hebben gekregen, terwijl kinderlozen vaak wel verantwoording moeten afleggen. Daarom praten mensen achteraf hun kinderloosheid goed, voor hun omgeving en voor zichzelf. Mensen zeggen niet letterlijk: mijn baan ging voor. Wel: ik moest zo veel reizen, ik had in dat leven geen kind kunnen passen. Of ze zeggen: ik wilde mijn vrijheid niet opgeven. Maar werk speelt wel degelijk mee. Als de man werkloos is geraakt, bijvoorbeeld als gevolg van de financiële crisis, worden de kinderen ook vaak uitgesteld. Ik zie het ook in mijn eigen omgeving: vrouwen in Nederland stellen kinderen vaak uit tot ze een vast contract hebben. Acht procent van dat uitstel leidt tot afstel, omdat het daarna niet meer lukt.'

it zijn de feiten. Een vrouw van vijftig heeft 65 procent kans om binnen een jaar zwanger te worden en negen maanden later een levend kind op de wereld te zetten. Op haar achtendertigste is die kans nog maar veertig procent. Op haar 41e is een vrouw zo goed als onvruchtbaar.

Dit is de praktijk. Zelfstandig communicatiedeskundige Leonie van Mierlo is vierenveertig en single. Zij wil het liefste een kind met haar grote liefde. Die heeft ze nog niet gevonden, maar ze geeft zichzelf nog een jaar. 'Voor haar gevoel' is ze tot haar 45e vruchtbaar.

Kans op succesvolle zwangerschap na een jaar proberen

zoek van Keizer. 'Tachtig procent van de Nederlanders krijgt wel kinderen. Dat is de norm. Aan ouders wordt zelden de vraag gesteld waarom zij kinderen hebben gekregen, terwijl kinderlozen vaak wel verantwoording moeten afleggen. Daarom praten mensen achteraf hun kinderloosheid goed, voor hun omgeving en voor zichzelf. Mensen zeggen niet letterlijk: mijn baan ging voor. Wel: ik moest zo veel reizen, ik had in dat leven geen kind kunnen passen. Of ze zeggen: ik wilde mijn vrijheid niet opgeven. Maar werk speelt wel degelijk mee. Als de man werkloos is geraakt, bijvoorbeeld als gevolg van de financiële crisis, worden de kinderen ook vaak uitgesteld. Ik zie het ook in mijn eigen omgeving: vrouwen in Nederland stellen kinderen vaak uit tot ze een vast contract hebben. Acht procent van dat uitstel leidt tot afstel, omdat het daarna niet meer lukt.'

Keizer heeft zelf een zoontje van twee. Ze is door haar onderzoek bewuster geworden van de risico's en het gemak waarmee ze als aio haar zwangerschap met haar werk kon combineren.

Op haar dertigste, toen haar kans op een kindje nog bijna negentig procent

Hoogopgeleiden-probleem

Hoogopgeleiden beginnen gemiddeld vijf jaar later (op hun 33e) aan kinderen dan laagopgeleiden, waardoor zij relatief vaak kinderloos blijven.

Twijfel

Mannen en vrouwen twijfelen het meest over de vraag of een kind financieel wel op te brengen is, en of ze niet het juiste moment voorbij laten gaan. Vrouwen twijfelen daarnaast vooral over de combinatie met werk en over hun leeftijd. Mannen vragen zich vooral af of kinderen wel in hun huidige leven passen, of ze ze nu al willen en of ze hun vrijheid ervoor willen opgeven.

BRON: RUIGROK NETPANEL

Miskraam

Zestig procent van de zwangerschappen leidt in de eerste drie tot vier maanden tot een miskraam. De meeste miskramen blijven onopgemerkt.

ISTOCK

'Ik had me nooit gerealiseerd dat het moeilijker gaat als je ouder bent'

Kans op opgemerkte miskraam bij zwangerschap

Vrouwen onder de 30:	10 procent
Vrouwen rond de 35:	20 procent
Vrouwen ouder dan 40:	50 procent

BRON: RAAD VOOR DE VOLKSGEZONDHEID & ZORG

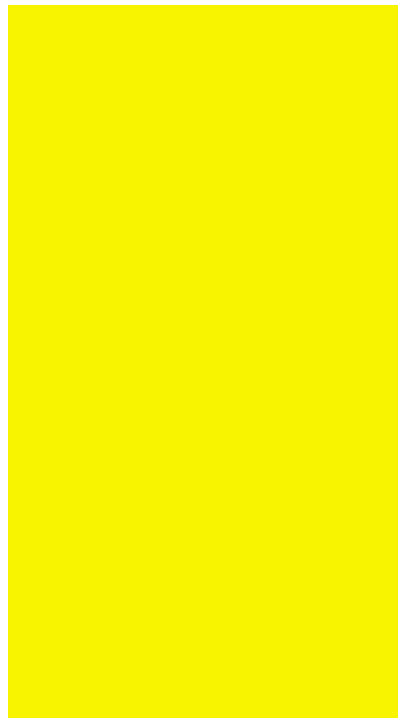

ISTOCK

Kans op het syndroom van Down

Het risico op een kind met het syndroom van Down is voor een 35-jarige viermaal zo groot als voor een 25-jarige en voor een 40-jarige tienmaal zo groot.

BRON: RAAD VOOR DE VOLKSGEZONDHEID & ZORG

► was, wilde Van Mierlo zakenvrouw van het jaar worden. 'Ik wilde een voorbeeld zijn voor vrouwen in het bedrijfsleven. Ik had een mooie carrière bij Vendex en KLM, ik voldeed aan het profiel. Tussen mijn dertigste en mijn vijfendertigste wilde ik mijn kansen pakken. Maar ik denk niet dat ik om die reden geen kinderen heb gekregen.'

Later zegt ze: 'Ik had me nooit gerealiseerd dat het moeilijker gaat als je ouder bent.'

Betere informatie over de risico's van uitstel is nodig, zegt gynaecoloog Carina Hilders (44) in het Reinier de Graaf ziekenhuis in Delft en zelf moeder van twee dochters van elf en veertien. 'Het kan gebeuren dat iemand niet de goede partner heeft, of het druk heeft op het werk. En natuurlijk mag je ook van je vrijheid genieten. Maar als gynaecoloog vind ik het belangrijk dat je weloverwogen kiest om te werken of te reizen of een kind te krijgen. Je moet weten wat de gevolgen van je keuze kunnen zijn. De verhoogde kans op borstkanker bij uitstel van het eerste kind is bijvoorbeeld nieuws voor veel mensen.'

Ook mannen moeten nadenken over de consequenties van uitstel. 'Heeft een vrouw besloten dat ze kinderen wil, dan is ze meestal nog anderhalf jaar bezig haar partner over te halen. In die tijd vergroot je de kans op complicaties tijdens de zwangerschap, die kunnen leiden tot aangeboren afwijkingen, leerproblemen. De man moet dat weten en daarover nadenken: is het uitstel mij dat waard?'

Ook over de medische technieken bestaan veel misverstanden, zegt Hilders. 'Mensen denken: als het niet lukt, is er altijd nog ivf. Maar de kans op een doorlopende zwangerschap met ivf is per poging maar twintig procent. En vrouwen die hun eicellen willen invriezen omdat ze nog geen partner hebben, moeten beseffen dat het zware behandeling is, zowel lichamelijk als psychisch. En de vraag is hoeveel het helpt. De kans op een spontane zwangerschap op je veertigste is bijna even groot als de kans op

Anne Bouma' (41), communicatieadviseur bij de overheid.

'Toen ik zes was dacht ik: als ik achttien ben ga ik trouwen en dan krijg ik eerst een jongetje en dan een meisje. Op mijn achttiende vond ik mijn 25e wel een mooie leeftijd om aan kinderen te beginnen. Op mijn 25e dacht ik: dat kan nog wel een hele tijd duren.'

Toen ik klaar was met mijn hbo-opleiding was ik 27. Ik kreeg mijn eerste baan en werkte me een slag in de rondte.

Op mijn dertigste ging mijn relatie uit. Ik ben vijf jaar single geweest. Met de man die ik toen tegenkwam wilde ik trouwen en kinderen krijgen, maar op het laatste moment blies hij het huwelijk af. Ik verloor niet alleen mijn partner maar ook mijn toekomstbeeld. Op mijn 38e besloot ik het alleen te doen. Twee weken nadat ik me had ingeschreven bij de spermabank kwam ik mijn huidige vriend tegen. Gelukkig wilde hij ook kinderen. Vorig jaar ben ik even zwanger geweest, maar dat leidde tot een miskraam. Nu heb ik me aangemeld voor een vruchtbaarheids-test. Ik word nu heel rusteloos. Op ivf staat een leeftijdsgrens.

Toen ik dertig werd vroegen mensen me, 'begint de biologische klok al een beetje te tikken?' Dat vond ik zo dom. Maar ik was zelf misschien wel naïef. Ik geef nu al die vruchtbaarheidsstatistieken door aan mijn vriend. Mannen moeten dit soort dingen ook weten. Ze kunnen die kinderen niet eindeloos uitstellen omdat ze op tv een 61-jarige oma in Italië hebben gezien die nog een kind kreeg.

Mijn vrienden uit mijn geboortedorp hebben allemaal kinderen. Maar ik wilde weg, ik wilde me ontwikkelen, de wereld ontdekken. Genieten is egoïstisch, vindt men. Dan moet je ook niet zeuren als je geen kinderen krijgt. Maar zo was het niet. Ik had best kinderen gewild tussen mijn dertigste en vijfendertigste, maar toen had ik geen partner. Het leven loopt zoals het lopen moet. Ik had niet mijn hele leven anders gedaan alleen om een kind te krijgen. Maar dat zeg ik ook, omdat ik geloof dat het toch nog zal gebeuren.'

DE NAAM ANNE BOUMA IS GEFINGEERD.

Anne Bouma

een zwangerschap na een succesvolle invriezing van eicellen op je 35e.'

Geen relatie

Op haar veertigste werd Van Mierlo onverwacht zwanger van een man met wie ze geen relatie had. Weken twijfelde ze: ze wilde graag kinderen, maar niet op deze manier. Ze had zich voorgesteld dat ze kinderen zou krijgen met de man van haar leven, nadat ze nog een paar jaar samen hadden gereisd en genoten. De vader van het kind zag geen rol voor zichzelf in de opvoeding. Als ze het zou houden, zou ze er alleen voor staan. Met toestemming van de vader besloot ze het kindje te houden, maar de zwangerschap eindigde in een miskraam. ►

'De kans op een doorlopende zwangerschap met ivf is per poging maar 20 procent'

Twee keer zo problematisch

De kans op een tweeling neemt toe met de leeftijd van de moeder en bij ivf. Een tweeling verhoogt de kans op complicaties en op een te vroege geboorte. Daarmee neemt het risico op handicaps toe. 25 % van te vroeg geboren kinderen heeft speciaal onderwijs nodig. Na geboorte van een tweeling lopen relaties vaker stuk.

BRON: RAAD VOOR DE VOLKSGEZONDHEID & ZORG

Borstkanker

Een vrouw die tussen haar 20e en 24e haar eerste kind krijgt, en daarna nog twee kinderen, en ieder kind een half jaar borstvoeding geeft, heeft een kans op borstkanker van 6,5 procent. Een vrouw die één kind krijgt tussen haar 35e en 39e, en geen borstvoeding geeft, heeft 13 procent kans op borstkanker.

BRON: RAAD VOOR DE VOLKSGEZONDHEID & ZORG

**Van 16-4-2010 tot 16-7-2010 kost *Uit*
verwachting bij inlevering van deze bon
in de boekhandel 15,00 i.p.v. 17,95 euro.
Actiecode 901-76036**

► Van Mierlo verwerkte haar ervaringen tot een roman, *Uit verwachting*. Zij ziet steeds meer vrouwen ervoor kiezen in hun eentje een kind te krijgen. 'Waarschijnlijk is dat vanwege het hoge scheidingspercentage. Dat een kind geboren wordt binnen een relatie wil niet zeggen dat het ook binnen een relatie opgroeit. Vrouwen willen het liefste een kind binnen een relatie, maar het is financieel mogelijk en steeds meer geaccepteerd om het alleen te doen.'

Toch heeft ze zelf na de miskraam geen pogingen meer gedaan om zwanger te worden. 'De beslissing om het kind te houden is een heel andere dan de beslissing om zwanger te worden. De combinatie van rollen, van moeder, kostwinner, dochter en jezelf leek me te zwaar. Je kunt er nooit even aan ontsnappen. Ik vraag me af of ik de energie zou hebben gehad om de moeder te zijn die ik zou willen zijn. Ik had zo'n schrikbeeld dat ik om vijf uur als eerste uit een vergadering weg zou moeten lopen, om een kindje op te halen dat als laatste nog eenzaam en huilend in de crèche zat, waarna we beiden aan het eind van ons Latijn nog naar de Albert Heijn zouden moeten.' 'We stellen veel te hoge eisen aan onszelf', zegt hoogleraar arbeidseconomie Joop Schippers (54). 'Vind ik mijzelf wel een goede moeder? Kan ik ze geven wat ik vind dat ze allemaal nodig hebben? Als je je kind niet naar pianoles, yoga en voetbal brengt en kleren van de juiste merken geeft, is het niet goed.'

En volgens Schippers wrekt dat perfectionisme van de huidige generatie dertigers zich ook bij de partnerkeuze. 'Als je niet kunt zeggen: ik heb de ideale partner, hij/ zij is een geweldige minnaar en we begrijpen elkaar perfect, dan is het niet goed.' En hoogopgeleiden hebben tegenover laagopgeleiden nog een probleem: ze moeten

namelijk van zichzelf ook wat doen met hun hoge opleiding.

Inderdaad maken hoger opgeleiden, met waarschijnlijk de beste salarissen en de mooiste huizen, zich meer druk dan lager opgeleiden over het krijgen van kinderen. Ze twijfelen of ze er wel het geld voor hebben en of die kinderen wel in het huidige huis passen, blijkt uit onderzoek van Ruigrok Netpanel. Ook maken ze zich druk over hun leeftijd. Blijkbaar beseffen ze dat ze aan het uitstellen zijn.

Werk wordt opgevoerd als excuus, vindt Schippers. 'Het leven is verleidelijk geworden. Wat zijn je echte prioriteiten? Als je het niet goed plant, loop je het risico dat je langetermijnwensen verdwijnen achter de horizon van het alledaagse.'

Kinderlozen hebben, denkt Schippers, wel degelijk een bewuste keuze gemaakt. 'Die kindervens zat blijkbaar niet zo diep, want deze mensen zijn wel toegekomen aan de keuze voor een koophuis, een reis naar Nepal, een studie naast hun werk en een nog betere baan. Niet het werk maar hun weifelende houding staat hen in de weg. Ze weten niet zeker of ze kinderen willen en daarom nemen ze het besluit niet.'

Schippers is zelf overigens ook kinderloos. 'Er zijn al zo veel kinderen op de wereld. En ik kwam niet op het goede moment de goede partner tegen.'

Goede kinderopvang

Er zijn veel maatregelen die het leven van jonge ouders zouden vergemakkelijken. 'In Zweden is het geboortecijfer hoger', zegt Renske Keizer, 'en werken er meer vrouwen fulltime. Dat is dankzij de goede kinderopvang. Hier zijn de leidsters mbo-geschoold, daar zijn ze universitair opgeleid. In Zweden krijgt de vader meer verlof naarmate de moeder ook meer verlof neemt, zodat beiden een even groot

aandeel in de zorg op zich kunnen nemen. In Nederland krijgt de man twee dagen vrij en dat is het. Slechts zestien procent van de vaders neemt ouderschapsverlof op. De papadag is een nieuw fenomeen dat vooral onder hoogopgeleiden zichtbaar is.' Maatregelen alleen zijn niet voldoende, zegt Keizer. 'De gedachte heerst dat je een slechte moeder bent als je je kind meer dan drie dagen per week naar de kinderopvang brengt. En vaders die minder werken worden scheef aangekeken. Dat moet ook veranderen.' Een alternatief carrièrepad kan jonge ouders ook helpen, zegt Hermine Voûte, partner bij Loyens & Loeff: 'We merkten dat vrouwen op een bepaalde leeftijd afhaakten. Vorig jaar hebben we een Diversity Council opgericht die onder meer nadenkt over veranderingen in het tempo waarin

'Als je je kind niet naar pianoles, yoga en voetbal brengt en niet de kleren van de juiste merken geeft, is het niet goed'

je carrière moet maken. Nu moet je nog in ongeveer tien jaar van stagiaire doorgroeien naar vennoot. We willen het mogelijk maken dat mensen de trein ook even op het station kunnen laten staan of eventjes als boemeltje door kunnen, voordat ze weer op de intercity springen.'

Ook hier kan de overheid inspringen. Schippers: 'De levensloopregeling was oorspronkelijk bedoeld om ook te kunnen investeren in scholing, zodat mensen na hun veertigste interessant blijven voor de arbeidsmarkt. Dat zit er niet meer in. Dat zou de overheid wel kunnen faciliteren.'

Maar wat zou de ouders in spe nu over de streep kunnen trekken? We moeten het krijgen van een kind weer wat positiever bekijken, zegt gynaecoloog Hilders. 'Natuurlijk moet je het combineren met je werk, maar je weet best van jezelf of je dat kunt, en of je er twee of zes wilt. Als je zelf het idee hebt: het past bij mij, het geeft me energie, dan is dat combineren met je werk goed te doen.'

En vrouwen zouden onderling meer over het al of niet krijgen van kinderen moeten praten, zegt Van Mierlo. 'Toen ik vertelde over mijn miskraam bleken opeens heel veel mensen in mijn omgeving er ook een te hebben gehad. We zijn zo open over wat er goed gaat, maar we zijn heel slecht in het bespreken van wat er mis gaat. Je teleurstellingen, daar deal je maar mee in stilte.'

FLORENTINE.VAN.LOOKEREN.CAMPAGNE@INTERMEDIAR.NL

LEZERSAANBIEDING
INTERMEDIAR GEEFT VIJFTIEN EXEMPLAREN WEG VAN *UIT VERWACHTING* DOOR LEONIE VAN MIERLO AAN DE EERSTE VIJFTIEN REACTIES MET NAAM EN ADRES DIE BINNENKOMEN OP REDACTIE@INTERMEDIAR.NL

Adoptie

Wie een baby wil adopteren uit het buitenland moet jonger zijn dan 41 op het moment van indienen van de aanvraag. Kinderen uit Nederland adopteren kan zolang je maar 18 jaar ouder bent dan het kind. Er geldt geen maximale leeftijdsgrens.

BRON: WWW.JUSTITIE.NL

Zweden

In Zweden krijgen man en vrouw elk 60 dagen ouderschapsverlof bij de geboorte van een kind. Daarna kunnen ze samen nog eens 360 dagen verdelen.

Kortingsbon

Van 16-4-2010 tot 16-7-2010 kost *Uit verwachting* bij inlevering van deze bon in de boekhandel 15,00 i.p.v. 17,95 euro. Actiecode 901-76036